

a.

2. Nabieramy umiejętności korzystania ze słowników

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- zna rodzaje słowników i encyklopedii,
- zna budowę encyklopedii i słowników,
- zna zasady korzystania z encyklopedii i słowników,
- zna kilka rodzajów wydawnictw naukowych.

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- potrafi posługiwać się słownikami i encyklopediami,
- potrafi wskazać źródło, w którym należy szukać danego słowa w zależności od potrzeb szukającego,
- potrafi dokonywać trafnego wyboru źródła, z którego chce skorzystać..

b. 2. Metoda i forma pracy

Pogadanka heurystyczna, pokaz, mapa mentalna, burza mózgów

c. 3. Środki dydaktyczne

- plansze z definicjami encyklopedii, słowników, leksykonów
- mapa z wyrysowanymi rodzajami encyklopedii i słowników
- encyklopedie i słowniki
- kartki z poleceniem do wyszukiwania w różnych encyklopediach i słownikach.

d. 4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

1. Zapoznanie uczniów z tematem lekcji. Zadanie uczniom pytań - Czy każdą książkę czytamy od początku do końca?. Czy znacie książki, których nie czyta się w całości, ale z których korzysta się często, a nawet bardzo często? Uczniowie w odpowiedzi wskazują na słowniki i encyklopedie.
2. Wskazanie różnych rodzajów słowników i encyklopedii i podanie ich do obejrzenia uczniom.

b) Faza realizacyjna

1. Nauczyciel omawia uczniom budowę poznanych książek. Zwraca uwagę na ich podobiznę. Informuje uczniów, że na ich budowę składa się:

część 1: (informacyjna), zawierająca wskazówki, jak korzystać z danego wydawnictwa;
część 2: stanowiąca zestawienie haseł ułożonych alfabetycznie lub rzeczowo

2. Nauczyciel zapoznaje uczniów z zasadami korzystania ze słowników i encyklopedii
 - a) Zapoznać się z uwagami i objaśnieniami wstępnymi
 - b) Zorientować się, jaki jest układ treści: alfabetyczny czy rzeczowy
 - c) Dobra znajomość alfabetu
 - d) Wybrać właściwy tom (w wydawnictwach wielotomowych) na podstawie oznaczeń na jego grzbiecie
 - e) Rozumieć skróty
 - f) Przy rzeczowym układzie posługiwać się spisem treści, indeksem (skorowidzem)

3. Nauczyciel pokazuje uczniom plansze z definicjami i przykładami słowników i encyklopedii (załącznik 1. – wzór planszy)

b) Faza podsumowująca

1. Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (załącznik 2. – wzór karty pracy ucznia). Każdy uczeń stara się wypełnić ją samodzielnie.
2. Po kilku minutach nauczyciel sprawdza karty pracy. Uczniowie odczytują odpowiedzi. Można poprosić uczniów o odnajdywanie wśród przyniesionych na lekcje słowników tych, które wybrali jako rozwiązanie zadania.

e. 5. Bibliografia

Andrzejewska J., Przystosowanie czytelnicze i informacyjne w szkołach ponadpodstawowych: wzory tablic i foliogramów, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Warszawa 1990 .

Kida J., Słowniki i encyklopedie w edukacji szkolnej., Biblioteka w Szkole 1993 nr 9 s.18-22 .

f. 6. Załączniki

a). załącznik 1.

plansza 1

SŁOWNIK - publikacja zawierająca zbiór wyrazów (również nazw osobowych i geograficznych z objaśnieniami). Ułożone słowa, hasła wg alfabetu lub rzeczowo.

LEKSYKON - słownik encyklopedyczny, uniwersalny lub specjalistyczny, będący słownikiem językowym, zawierającym skondensowane wiadomości encyklopedyczne.

Rodzaje słowników:

1. językowe

ogólne (uniwersalne) np. Słownik współczesny języka polskiego

specjalne (zawierające wyrazy dobrane z jednego punktu widzenia) np. Słownik ortograficzny języka polskiego, Słownik poprawnej polszczyzny, Słownik wyrazów obcych

przekładowe (dwu- lub wielojęzyczne) np. Słownik polsko-angielski, Słownik niemiecko-polski
2. rzeczowe np. Słownik pisarzy i lektur, Szkolny słownik historyczny, Słownik gatunków literackich

Plansza 2

ENCYKLOPEDIA - publikacja, wydawnictwo informacji bezpośredniej zawierająca zbiór wiadomości ze wszystkich dziedzin wiedzy lub wybranych dziedzin wiedzy. Układ treści, czyli hasel: uporządkowane są wg alfabetu lub rzeczowo.

Rodzaje encyklopedii:

ogólne (powszechne, uniwersalne) np. Mała Encyklopedia PWN, Nowa Encyklopedia Powszechna PWN - 6 t., Encyklopedia Multimedialna PWN

- specjalne (dziedzinowe) np. Mała Encyklopedia Medycyny, Mała Encyklopedia Zdrowia, Encyklopedia Pedagogiczna, Popularna encyklopedia mass mediów.

b).załącznik 2. – karta pracy ucznia

1. Napisz w jakim źródle będziesz szukać pomocy
2. Potrzebujesz wyrazy bliskoznaczne do wyrazu dom (Słownik wyrazów bliskoznacznych)
Potrzebujesz sprawdzić jaka jest poprawna forma: ta kontrola, ta kontrol, ten kontrol
(Praktyczny słownik poprawnej polszczyzny)
3. Potrzebujesz podać znaczenie terminu literackiego komiks. (Podręczny słownik terminów literackich)
W jakich filmach grał Janusz Gajos? (Leksykon PWN: kino)
4. W jakim słowniku należy szukać tłumaczenia na język angielski słowa orzech laskowy.
(Nowy słownik angielsko-polski polsko-angielski)
5. Potrzebujesz wiedzieć czy wyraz na raz, naraz piszemy łącznie czy rozdzielnie. Odszukaj go w słowniku i podaj zasadę stosowania. (Podręczny słownik kłopotliwych części mowy)
6. Co to są igrzyska olimpijskie? (Leksykon PWN: sport, Encyklopedia kultury polskiej XX w. : kultura fizyczna, sport)
7. Podaj synonimy wyrazów miłość, nienawiść (Słownik wyrazów przeciwstawnych, Słownik synonimów i antonimów)
8. Co to jest fotosynteza? (Ilustrowany słownik botaniczny)
9. Co oznacza słowo mass media? (Popularna encyklopedia mass mediów)
10. Odnaleźć w jednym ze słowników (jakim?) związki frazeologiczne: końskie zdrowie, sezon ogórkowy, ręka w rękę. (Popularny słownik frazeologiczny)

Znajdź wyrazy przeciwstawne do wyrazu minus. (Słownik wyrazów przeciwstawnych)

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak